

Értékteremtő erdőgazdálkodás

Beszélgetés Barkóczi Istvánnal, a SEFAG Zrt. vezérigazgatójával

2015-ben hazánk egyik legerdősültebb megyéje, Somogy látja vendégül az ország majd minden tájáról összeseregülő erdészeket, az Országos Erdészeti Egyesület 146. Vándorgyűlésén. Szintén a Kaposvár közeli zselici erdőben rendezik az idei „Év erdésze” szakmai verseny országos döntőjét. A kiemelt jelentőségű szakmai és egyesületi rendezvények kapcsán, a Gombás-Desedai Parkerdő árnyas fái alatt beszélgettünk Barkóczi Istvánnal, a házigazda szerepét felvállaló SEFAG Zrt. vezérigazgatójával.

– Magyarország más erdős tájain is ismert az a népi eredetű mondás, hogy „nem az erdő van Somogyban, hanem Somogy van az erdőben”. A megye erdőterületein gazdálkodó állami erdészeti társaság vezetőjének a szemszögéből nézve, mennyire igaz a mai folyamatosan átalakuló világban ez a régi bölcs sommázat?

– Egyre igazabb! Somogy egyre inkább erdősültebbé válik. Sokan nem tudják, de nagy kiterjedésű, gyenge termőképességű homoktalajok húzódnak a Marcali-hátságától egészen le a Dráváig. Ezeket a földterületeket a magán-erdőtulajdonosok egyre intenzívebben erdősítik, de természetesen a megyében máshol is foglalkoznak telepítésekkel. Ebben a folyamatban az állami erdő halmozottan hátrányos helyzetűnek számít, hiszen gyakorlatilag nem állnak rendelkezésre nagyobb kiterjedésű területek, ahol erdőt telepíthetnénk.

A SEFAG Zrt. a megye 190 000 hektárnyi erdejének a felét kezeli. Országos szinten a legerdősültebb megyék közé tartozunk, közelítünk a 30%-os arányhoz. Meggyőződésem, hogy ha amennyiben a földalapú támogatások megszűnnének, akkor ez a most is kiemelkedő arány tovább növekedhetne.

Az általunk kezelt erdőterület nagyobbik részén lombos állományokkal dolgozunk, amely a szakmában köztudottan magas élőkönnyű. Ennek a jelentősége abban rejlik, hogy az erdőgazdaság a vállalkozóinkon és az alkalmazottainkon keresztül mintegy 2200 embernek ad munkát a megyében, így az önkormányzatok után a leg-

nagyobb foglalkoztatók vagyunk. Ez komoly felelősség!

Ezen a 80 000 hektáron legalább olyan, vagy még jobb minőségű erdőt fogunk átadni az utódainknak, mint amilyeneket az elődeinktől örököltünk. Annak ellenére merem ezt biztosan kijelenteni, hogy korábban sokan támadtak bennünket, hogy az erdeink jelentős részét tarvágással kezeljük. A termőhelyi adottságoknak köszönhetően sajnos nagyon korlátozottak a természetes erdőfelújítás lehetőségei, amelyet elsősorban a Zselic ezüsthársas-bükkösei és az Iharosi Erdészetünk kocsánytalan tölgyeseiben alkalmazhatunk.

A kocsányos tölgyeseink java része első generációs erdő, a trianoni békediktátum utáni időszakban telepítették. Nem alakult ki még alattuk az erdőtalaj, és a jelentős létszámú megyei vadállomány is akadály a természetes erdőfelújításoknak. Emellett tudni kell, hogy az állami erdőgazdaságok között a legnagyobb arányú erdőszerkezet-átalakító munkát a SEFAG Zrt. végzi. Közel 30%-os a tölgy véghasználati területi arányunk, míg az első kivi-teleknél 61-62%-os a tölgyerdősítések részesedése. Mindehhez még hozzájárul, hogy 50-55%-os a NATURA 2000-es illetve az országos jelentőségű védettségi kategóriába sorolt erdőterületeink aránya.

– Ez sem könnyíti meg a gazdálkodó helyzetét a mindennapi szakmai feladatok ellátásában.

– Valóban nem. Mindezek ellenére nagyon büszke vagyok, hogy egy nagyon jó csapattal dolgozhatok együtt. 1999 óta vagyok az erdőgazdaság vezérigazgatója, így nyilván módom is volt kialakítani a megfelelő szakembergárdát. Úgy gondolom, hogy a SEFAG Zrt.-nél dolgozni a megyén belül mindenképpen rangot jelent, de talán a szakmában is jól cseng ez a név.

– Egy-egy erdőgazdaság számára a vándorgyűlések a hazai erdészszakma előtti bemutatkozás lehetőségét is rejtik.

1993-ban volt Kaposváron utoljára ez az országos egyesületi, szakmai rendezvény. Sok minden változott az erdőgazdálkodás terén az elmúlt több mint két évtized alatt. Hogy látod, melyek a legfontosabb sarokpontjai ezeknek a változásoknak itt Somogyban?

– Ha visszatekintünk, valóban nagy léptékű átalakulások mentek végbe. Először, Bóna József kezdte el a volt szocialista nagyvállalatból a mai kor követelményeinek megfelelő korszerű erdőgazdaság kialakítását. Nem volt kijárt út, nem volt egyértelmű recept, ami alapján ezt az átalakulást le kellett vezényelni.

– Gyakorlatilag magatok tapostátok ki magatoknak azokat a szakmai utakat, amelyen végighaladhattatok.

Barkóczi István vezérigazgató (szemben)

– Így van! A cég 1993 előtt még minden munkát saját munkaerővel végeztetett el. Nagyon jelentős faipari ágazattal rendelkezett a vállalat és közel 5500 főt foglalkoztatott. Még Bóna József idejében a barcsi gyáregység dolgozói privatizáció keretében vált le, a bőszenfai és a marcali fűrészüzemek mellett. Megmaradt a csurgói és a szántódi üzemegység. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a faipar java része levált a vállalatról. Ugyanebben az időszakban a fakitermelés is teljes egészében átkerült a vállalkozói szférába.

1999-től már nekem kellett folytatni az elődöm által megkezdett átalakítási munkát, amelynek első lépései között az erdészeti gépparkot privatizáltuk, átalakítottuk az erdészeti gépjavító műhelyeket és az erdőművelés feladatai is vállalkozói kézbe kerültek. Ezek voltak azok a sarokpontok, amelyek a legje-

lentősebb változásokat jelentették a korábbi gazdálkodásunkhoz képest.

A lehető leghumánusabban próbáltuk megoldani a szükséges átalakításokat. A korábbi dolgozóinkat igyekeztünk úgy helyzetbe hozni, hogy a vállalkozói oldalra kerülve ők képviseljék a szakmai folytonosságot, hiszen elemi érdeke volt a vállalatnak, hogy a legtapasztaltabb dolgozóink végezzék és szervezzék a vállalkozói tevékenységet. Persze nem volt mindenki alkalmas ezek működtetésére. Visszanézve úgy gondolom, hogy eredményesen sikerült levezényelni a változásokat.

A másik nagy probléma a megörökölt régi géppark volt, mely akadályozta a frissiben kialakult vállalkozói kör teljesítményét és a mi működési biztonságunkat is veszélyeztette. A cég így elhatározta, hogy létrehoz egy ún. lízing kft.-t, amely valójában vállalati tőkével működő kis vállalkozásként segítette a vállalkozóinkat, hogy hozzájussanak a modern eszközökhöz. Ma már méltán lehetünk büszkék arra, hogy a cégnél teljes egészében lecserélődött az akkori géppark és teljesen új, korszerű, nem külföldről vásárolt használt eszközökkel dolgozhatunk.

A következő nagy átalakulás az erdészeti szakigazgatás szemléletében történt. Az üzemterveken keresztül tőlünk sokkal nagyobb mértékben várták el a szerkezetátalakítást, mint korábban. Ezen keresztül az erdőművelésünk szakmai vonatkozásaiban is gyökeres változások következtek be. Úgy gondolom, hogy az erdősítéseink, a fiatalosaink ezt egyértelműen visszatükrözik. Bízom benne, hogy az ideai vándorgyűlés résztvevői között sokan lesznek, akik már 1993-ban is a vendégeink voltak, így érzékelhetik majd az elmúlt 20 év átalakulásait.

Újabb jelentős vállalati változást hozott a 2010 óta az állami erdőgazdaságokkal szemben támasztott határozott kormányzati elvárás, amelyet a közjóléti fejlesztések és a nyitott erdő koncepcióban érhetünk tetten. Ennek első lépéseit mi már korábban is megtettük, hiszen a vadászházainkat úgy építettük meg, fejlesztettük, hogy nemcsak a vadászturizmust, de az egyéb turisztikai igényeket is kiszolgálhassák. A nyitásra gazdasági oldalról is szükség volt, hiszen sokat költöttünk az infrastruktúra megújítására, amelynek a megtérülése fontos ökonómiai cél.

– *Külső társadalmi igény is jelentkezett, hogy a somogyi vadászbázisokat kinyissátok, úgymond a nagyközönség előtt?*

– Igen, mindenképpen, mivel a társadalmi megítélésünk, elfogadottsá-

gunk lényegesen javult a nyitással, hiszen nagyon sok családi, intézményi, önkormányzati rendezvénynek adtunk helyet ezekben a házainkban. Mindez közelebb vitt a társadalom egészéhez, az emberekhez. Ez is fontos lépése volt a nagy átalakulásnak.

Újabb nagy feladat volt 2004-ben a Lábod Rt. átvétele és az erdőgazdaságunkba integrálása. Nemcsak a veszteséget termelő vállalatot kellett megfelelő működési pályára állítani, hanem a morálisan megrendült alkalmazotti állományt is rendezni kellett, emberileg és szakmailag egyaránt. Ez utóbbi volt a nagyobb feladat! Meggyőződésem, hogy a jelentős természeti értékkel foglalkozó erdőgazdaságok esetében a humán oldal legalább olyan fontos, mint a természeti adottságok. Az átalakítás a tulajdonos döntése után nagy kihívást jelentett, hiszen olyan cég gazdasági szemléletét és rendszerét kellett a gyökerekig átalakítani, amely 2004-ig évente 170-180 milliós veszteséget termelt. Úgy gondolom, hogy a szakmailag sem egyszerű feladat ellenére, ma Lábod azt teszi, amit elvárunk tőle.

– *A SEFAG Zrt. a közjóléti berubázásokra is bangsúlyt fektet. Milyen elképzeléssel vágtatok neki ennek a feladatnak?*

– Amint megjelentek az európai uniós pályázati források, igyekeztünk a közjóléti fejlesztéseket ezekből a pénzügyi lehetőségekből megvalósítani, a lehető legkisebb saját tőke bevonásával. A mostani beszélgetésünk helyszíne, a Desedai Kalanderdő átadása is uniós finanszírozásból jöhetett létre. Eddig több mint 2,2 milliárd forintot fordítottunk közjóléti fejlesztésekre, és ebből 1,5 milliárd forintnyi beruházás valósult meg uniós forrásból. A vándorgyűlés résztvevői is tapasztalhatják majd, hogy több turisztikai tengely mentén fűztük fel a létesítményeket és nem önálló közjóléti szigeteket hoztunk létre. Mindvégig csatlakozva Kaposvár városának fejlesztéseibe is.

Így valósulhatott meg az Ágneslaki Ökoturisztikai Központ, épülhetett meg a Hotel Kardosfa, újulhatott meg a lábodi turisztikai infrastruktúra, a petesalmi Studinka-emplékház, a Sziágyi Erdei Iskola. Kialakítottuk a Nagysalléri Ökoturisztikai Központot is, új tíz kilométer hosszú szilárd burkolatú úttal, állatbemutatóval, vadmegfigyelő kilátókkal. Egy másik turisztikai tengelyen végighaladva, Kaposvárról kiindulva a Zselic fedezhető fel, a Tókaji Parkerdőtől a Zselici Csillagparkig. Ez utóbbi egy

újabb dimenziót nyitott meg a látogatók előtt a hazai erdeinkben, fényszennyezett világunkban, egy 8800 hektáros erdőtömb kellős közepén.

– *Ez utóbbi fejlesztés olyan „know-how”, amely egyediségében összeköti a Zselici Csillagos Égbolt Rezervátum és a SEFAG Zrt. nevét. De térjünk vissza a vándorgyűléshez, melynek mottója az „Értéktéremtő erdőgazdálkodás”. Mit jelent számodra az értéktéremtés és az erdőgazdálkodás egymás mellé rendelt szoros kapcsolata?*

– Többféle értelme is van a szlogenünknek. Egyrészt a felsorolt fejlesztéseink nagyon komoly értéket forgatnak vissza a gazdálkodásunkból. Másrészt ma az emberek számára a legnagyobb érték a munkahelyteremtés és annak hónapról hónapra biztos megtartása. Valódi értéktéremtés ez abból a szempontból is, hogy a megyén belül a társadalom olyan rétegeit tudjuk foglalkoztatni és rendszeres jövedelemhez juttatni, akik egyébként nagyon nehezen kapnának munkát.

Ezeket túl jelentős gazdasági és természeti többletértéket teremtünk a szakmai munkánkkal. Itt utalok vissza a korábban elhangzott szerkezetátalakításra és a nagyarányú, 60%-ot is meghaladó tölgyfelújításokra. S bár ma az állam nem tart igényt arra, hogy ezt értékben is nyilvántartsa, meggyőződésem, hogy ez jelentős hozzáadott értéként könyvelhető el az általunk kezelt erdők esetében.

– *Egy országos esemény megszervezése 2015-ben is hatalmas munka, komoly többletterher az energia, idő és a költségráfordítások mellett. A szervezéshez kell belső készletés is. Mi motivált benneteket a rendezés elvállalásában, a szervezés bosszú munkája során?*

– Hadd válaszoljak egészen röviden. Úgy gondolom, hogy amit teszünk a kezelési feladataink terén, azt megpróbáljuk jól csinálni. A tevékeny munkát végző kollégáim méltán büszkék erre. Ma egy erdész belső elkötelezettség nélkül nem marad meg a szakmában. Ezt az emberi és szakmai elkötelezettséget szeretnénk többek között bemutatni, amelyre a vándorgyűlés a legjobb alkalom. Nem elég alkotni, arról néha számot is kell adni és most eljött a számadás ideje. Büszkén vállaltuk ezt a lehetőséget és nagy szeretettel, erdész barátsággal várjuk a hozzánk érkező kollégákat.

– *Megköszönve a beszélgetést ehhez kívánok jó időjárást, tartalmas programokat és sikeres rendezvényt!*

Nagy László

Kép: **Zétényi Zoltán**